

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

215

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"וְאִם יֵצֵא יֵצֵא הָרֹצֵחַ אֶת גְּבוּל עִיר מְקַלְטוֹ...
וְרֹצֵחַ גָּאֵל הַדָּם אֶת הָרֹצֵחַ אֵין לוֹ דָּם"

האזירה משפיעה

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

לאזירת ההשראה הטובה הזו, גם הוא מושפע ונתהפך מאויב לאוהב ומסר את סוד הקטורת העוצר אותו, הנה עד כמה גדולה השפעת כח התורה אף על הרחוק אף על הרע המוחלט.

"מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ וּמְעוֹף הַשָּׁמַיִם יִחַפְּמֶנּוּ" ('איוב' לה). 'אמר הקב"ה: למדו מן העורבים שהיו מכלכלין את אליהו שנאמר: "וְאֵת הָעֹרְבִים צוֹיֵתִי לְכַלְפֵּלָה שָׁם" ('מלכים' א יז). ומהיכן היו מביאין לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב? משלחנו של יהושפט. ולא היו רוצים

אותם עורבים ליכנס בביתו של אותו רשע אחאב להוציא משלחנו כלום בשביל אותו צדיק, מפני שהיה בביתו עבודת כוכבים' ('מדרש רבה' 'במדבר' כג ט).

מה יש להתלמד מן העורבים, הלא העורב אכזרי אפילו לבניו? ('תנחומא' 'עקב' ב).

אך יש לומר כי בסביבתו של נח הצדיק בתיבה, היתה השפעה טובה אף על החיות, נח מסר נפשו על כל החיות

המשך בעמ' 2 <<<

'אמר רבי יהושע בן לוי: "בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: 'רבש"ע מה לילוד אשה בינינו?' א"ל: 'לקבל תורה בא'. א"ל: 'חמדה גנוזה לך תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לב'ו? "מָה אָנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וַיִּבֶן אֲדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ" ('תהילים' ח). א"ל הקב"ה: 'כלום יצר הרע יש ביניכם?! חזרו והודו לו להקב"ה שנאמר: "ה' אֲדַגְּנֶנּוּ מֵה אֲדִיר שְׁמֵהּ בְּכָל הָאָרֶץ" (שם) ואילו: "תִּנְהַ הוֹדֶה עַל הַשָּׁמַיִם" לא כתיב. מיד כל אחד ואחד מסר לו דבר שנאמר: "עֲלִיתָ לְמָרוֹם שָׁבִיתָ שָׁבִי לְקַחְתָּ מִתְּנוּת בְּאָדָם" ('תהילים' סח) בשכר שקראוך "אָדָם", "לְקַחְתָּ מִתְּנוּת". ואף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר: "וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיִּכְפֹּר עַל הָעָם" ('במדבר' יז).

מזה למסור לו את סודו הכמוס, את סוד ההצלה והכפרה, דבר אשר עומד בנגוד לכל תכונתו וטבעו הרע, הוא מוסר לו את סוד החיים בנגוד לכל עצם פעולתו להביא מות על בני אדם?

משמע מכאן כי גם מלאך המות עשוי להיות מושפע מאזירה של קדושה וכאשר הוא נמצא באזירת השכינה, כאשר גרודי מלאכים ושרפים מעריצים וממליכים את שם הקל, מכבדים את התורה ולומדיה, את שליח ה' "מִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים" ('דברים' לג). אז גם מלאך המות נסחף

פלא הוא כיצד מלאך המות שהוא מלאך רע ומקטרג וממית, איך נתהפך פתאם להיות למלאך טוב ולאוהב אדם, כש"כ לאוהב איש האלקים, למי שמקבל תורה ומעניק חיים לבני אדם ועוד יותר

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

1 המשך מעמ' >>>

בלבו אהבת הבורא ובריותיו וישיג השגה עליונה בסדר הנהגת הבורא בעולם ולכן הדין משתנה כשהוא נמצא בערי הלויים. ולפי"ז יובן מה שמקשים המפרשים, שהרשעים הללו (בלק ובלעם) כל ארבעים שנה לא התעוררו לצאת לקראת ישראל במזימתם הרעה לקלל את ישראל ולהסיתם מקדושתם וטהרתם, כפי שעשו אח"כ בסוף ארבעים שנה וזאת אף שהיו שונאים מושבעים ובלעם היה עוד שונא ותיק, בהיותו יועץ להרע אצל פרעה במצרים?!

ואולי כי מפני שהיו חיים בתקופה של מתן תורה ויציאת מצרים וכל הנסים שנתרחשו אז במדבר וכבוד ה' נתגלה אז אל בני ישראל ונתפשט בכל העולם ואוירת הקדש היתה שרויה על כל הבריא והבאור הזך שבו נמצאו גם הרשעים הללו, תחת הלחץ של הקדושה לא יכלו להגיע למזימתם, אוירת הקדש מנעה בעדם להגשים את עצתם הרעה, לא הרהיבו עוז לפצות פיהם הטמא להרע לעם הנבחר וכל הקללות נשארו תקועות בגרונם, האויר הקדוש התגבר במשך זמן רב גם על הרשעים ולא יכלו לעמוד בפני הרוח הטובה שהיתה מרחפת עוד בעולם והשפעתה היתה גם על הרשעים.

אולם כאשר לאט לאט נפגם האויר הזך והשראת הקדושה, לאחר שנפרצו כמה פרצות בעם ישראל, כמו מעשה קרח המרגלים המתאוננים ועוד, על כל אלה מיתת אהרן ומרים ובמקום הדור הותיק של יוצאי מצרים בא הדור הצעיר, רק אז מוצאו הרשעים את הזדמנותם לגבות את חובם, רק אז הצליחו לתת בטוי להשחתת נפשם והעיוזו להרים ראש נגד ישראל, אז פרצו את הגדרים ולא היה אצלם יותר כל מעצור נגד מזימתם הרעה והם עשו מה שעשו. עד כמה חביבים אנו לדאוג כדי להמציא בחברתם של חכמים ובתוך אוירה טובה המשפיעה על הטובים ועל הרעים. ■

כיון ששבת לוי הוא שבת מובחר מכל השבטים והוא לגיונו של מלך ואין לו חלק ונחלה בארץ, לא בשדות ולא בכרמים ורק ה' הוא נחלתו והוא מובדל רק לעבודת הקדש לפני ה' ועליהם נאמר (יומא כו.): שזכו ל'אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא', שיש בזה משום חן וזכות מיוחדת מן השמים, 'ומפני גודל מעלתם וכושר פעלם וחין ערכם נבחרה ארצם לקלוט כל הורג נפש בשגגה יותר מארצות שאר השבטים, אולי תכפר עליו אדמתם המקודשת בקדושתם' (ה'הנוך' תח).

ולכן באויר המזוכך בקדושה יתירה שנוצר ע"י שבת לוי מטהרים את הרוצח ואף שהוא שוגג, אבל גם שוגג הוא קרוב ומעורבים בו אחוזים של מזיד ומקום הוא לרפוי נפשו ולזיכוכ מידותיו ודבר זה ניתן להיעשות באוירה של עובדי ה' והם יהפכו כבר את הרוצח לטוב לב ולאיש זך וישר ויראת ה' תהא נסוכה על פניו.

באוירה שכזו המשפיעה על הרוצח, כל שכן כאשר יבוא גואל הדם שלבו חם על אבדן נפש קרובו ויקלע לתוכה, מיד יתבשם מאויר חכמתם וקדושתם, יאבד את הרתיחה ותפוג הימנו המתיחות ומתוך ההתעוררות שבעומק הלב ימצא הלב מרגוע, ישתנה לאיש אחר ולב טהור נברא בו וכיון שסרה הימנו הקנאה ונעלמה הנקמה, הוא מתלבש ברוח של חכמה עליונה, שהכל בא מיד ה' וכך נגזר מאתו יתברך שמו על העדר קרובו.

ואלמלא הגזירה לא היה בידי אדם לשלוט בנפשו של הקרוב ומה בצע כי יהרוג עכשיו את הרוצח, הרי לא ישיב לעצמו בכך את אבידתו, גם אסרה התורה להצטער יותר מדי על קרוביו. כי דומה הוא לאדם ששלח את בנו לסחורה לעיר אחרת ולימים שלח האב אחר בנו ואין העדר הבן אלא מן המקום שהלך משם אבל עכ"פ ישנו. ואדרבא לטוב לו שחזר הבן אצל אביו שהוא מקור החיים, אז תסור ממנו החמימות ובמקום זה יכניס

שבתיבה לגמול חסד עמהם, לזונם לשמשם ולהכין את כל צרכיהם, עד ש'לא טעם טעם שינה י"ב חדש' (תנחומא 'בראשית' ט). 'בריה שדרכה להאכילה ביום האכלנוה ביום שדרכה להאכילה בלילה האכלנוה בלילה' (ילקוט שמעוני בראשית ח רמז נט). וזה השפיע גם על כל החיות והעופות וטבעם נשתנה לטובה גם של החיות הטורפות, כי לא מצינו באגדה שקרה מקרה שחיה אחת טרפה לחברתה. מכאן משמע כי האוירה הטובה שיצר נח במדת החסד הנפלאה שבו עד מסירות נפש, השפיעה על ריכוך טבען של החיות. הלא מצינו העוף ששמו 'חול' שמצא אותו נח 'דגני בספנא דתיבותא' (ישן בחדר ספון ומתוקן לו) אמר ליה: 'לא בעית מזוני?' (אינך רוצה מזון) אמר ליה: 'חזיתוך דהות טרידא, אמינא לא אצערך' (ראיתוך טרוד אמרתי שלא אצערך) אמר ליה: 'יהא רעוא דלא תמות' (יהי רצון שלא תמות). והוא אינו מת לעולם (סנהדרין' קח):.

הרי ברור כי אוירת החסד של נח חדרה אף לחיות הטורפות וכוחם הרע נכבש בתוכם ולכן הושפעו אף העורבים האכזריים ממדת החסד של נח עד שנתהפכו מאכזרים לרחמנים והם הביאו לחם ובשר לאליהו בדרכים כשרות 'משלחנו של יהושפט' ולא משלחנו של אחאב, הם לא סבלו אוירה של עבודה זרה שהיתה בביתו של אחאב, לאחר שטעמו מן האוירה הטובה שבסביבת נח הצדיק. אם גואל הדם הורג את הרוצח מחוץ לערי המקלט אין מענישין את הגואל, אבל אם הורג אותו בערי המקלט יש עונש מות על גואל הדם, שהטעם שלא הורגים את גואל הדם מחוץ לערי המקלט, משום שלא יכול להתגבר על חמום הלב, כנאמר (דברים יט): 'פֶּן יִרְדֹּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרֵי הַרְצָח כִּי יָחֵם לְבָבוֹ' א"כ למה אם הורגו בתוך ערי המקלט יש דם לגואל הדם? הרי יש כאן חמום לבבו? וי"ל:

WWW.SHOFAR.NET

הכה את המומחה

על כל שאלה חשובה מאגר ענק של שאלות ותשובות בכל הנושאים ביהדות. יש לך שאלה ביהדות שאף פעם לא העזת לשאול? במדור 'הכה את המומחה' באחר שופר' מקבלים את כל התשובות בחרים שאלה והרב אמנון יצחק עונה בקולו

ראש חדש

מנחם אב

עריכת 'סיום' בימי אב עם תלמידי חכמים הוא כנגד ביזוי תלמידי חכמים שגרם לחרבן

השיב להם: שכידוע לכל אות מאותיות הא' ב' יש נגלה ויש נעלם. הנגלה היא האות שמבטאים אותה וזו בעצם האות הראשונה מהאותיות המרכיבות את שמה, למשל א' של האות אלף ב' של האות בית. שאר האותיות, שלא מבטאים אותן, כמו ה'לף' של אלף וה'ית' של בית הם הנעלם. בכל האותיות החלק הנעלם גדול מהחלק הנגלה. א' מספרו - 1 ו'לף' מספרו - 110 וכן בשאר האותיות. יוצאת מן הכלל היא המלה 'סיום'. ה'ס' של האות 'סמך' הפותחת את המלה עולה ל-60 ואלו ה'מך' גם הוא רק 60. ה'י' של 'יוד' שוה - 10 וגם ה'וד' היא בדיוק 10. כך בו' וכך במ'. יוצא אפוא שב'סיום' יש לנעלם את אותה חשיבות ואותו הערך כמו בנגלה, לזה שלא למד, כמו לזה שלמד.

רבי חיים מוולוז'ין היה אומר: חז"ל במסכת 'פסחים' (נד): אומרים: ש'גזירה על המת שישתכח מן הלב' והם שאמרו גם ש'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה'. מכאן שמי שמתאבל על ירושלים מראה בכך שירושלים חיה וקיימת, שאם לא כך כבר היתה משתכחת מן הלב, לכן, כשאנחנו מיחלים לבנינה, מובטח לנו שנזכה ונראה אותה בתפארתה. ■

עליו טעם ואומר שסיבת הדבר היא משום הנאמר בגמרא במסכת 'שבת' (קיט.): 'שלא חרבה ירושלים, אלא על שביזו תלמידי חכמים'. כדי להרבות כבוד לתלמידי חכמים, כתשובת משקל שתסלול את הדרך לגאולה, כתב היעב"ץ את שכתב. ולאחר שכתב: 'אם כך בימי אב, על אחת כמה וכמה בכל ימות השנה'.

חדש אב נקרא 'מנחם-אב' וכך ברכנו אותו בברכת החדש. ומדוע? שכביכול, הקב"ה מנחם את עצמו על גלות בניו, כפי שאב מנסה להתנחם כשבניו בצרות.

בעל 'רמתים צופים' נותן לתוספת 'מנחם' הסבר אחר ואומר: שהכונה למנחם א"ב - מאחר והבריאה נבראה באותיות הא"ב והקינות על החרבן והגלות - שהחסירו את בית המקדש ממרכז הבריאה - אף הן נאמרות על פי סדר הא"ב לכן אנו מזכירים לעצמנו שהגאולה הקרובה תהיה הנחמה על ההמעטה בכח הא"ב. מנחם א"ב.

שאלו פעם את רבי שמעון מאוסטרופוליא: מדוע בסעודת סיום מסכת, שעושים בחדש אב, מותר לכל המשתתפים לאכול בשר, גם לאלה שלא סיימו את המסכת?

בשבת הקרובה יחול ראש חדש אב, החדש החמישי, שבו ממעטים בשמחה וממנו והלאה, עד לתשעה באב, יום חרבן הבית, מחמירים בדיני האבל. 'משנכנס אב, ממעטין בשמחה' (תענית ד ו).

בעל ה'שלמי מגדים' היה אומר: כי ההסבר הוא ש'משנכנס אב, ממעטין' הכל - ואפילו עושים זאת בשמחה. בעל ה'דברי חיים' הסביר: כשמגיע חדש אב ממעטים את האבלות על ידי השמחה, שעמה ניתן להגיע לגאולה.

למרות האיסורים הרבים, הבאים להמעיט ואפילו להשבית את השמחה מעם ישראל, בימי החרבן הקשים, כותב היעב"ץ בסדרו: 'מי שמקבל אורח תלמיד חכם בביתו, יום טוב הוא לו ואין לך סעודת מצוה גדולה מזו, שהנהנה מסעודה שתלמיד חכם מיסב בה כנהנה מזיו השכינה. ו'גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה' (ילו"ש 'בראשית' יח). אם האורח החכם צריך לאכול בשר משום חולשת הדרך, או שהוא מחכמי ספרד שאינם נוהגים בחומרה זו אלא בשבוע שחל בו תשעה באב, נראה לי להתיר לבעל הבית לאכול עמו בשר ולשתות יין וקרוב בעיני להתיר לזמן אפילו את כל הלומדים והחכמים בעיר להסב עמו לכבודו... ויש מי שמוסיף

רמז

"אלה מסעי בני ישראל"

תחילת פרשת 'מסעי' הנקראת בימי 'בין המצרים' רומזת על הגלויות השונות

אינה במקומה. אבל עכשיו כבר עברנו את מרבית הדרך וכבר מותר לשאול". אמר המלבי"ם: הוא הדבר לגבי חישובי הגאולה. חז"ל היו בראשית תקופת הגלות. לא היה אז מקום לשאול ולחקור מתי היא תגמר שכן היינו יכולים להיתקף ביאוש בלא אפשרות להיחלץ ממנו. אבל עכשיו, כשכבר עברנו את מרבית הגלות ואנו קרובים למועד שבו יתגלה המשיח אנו יכולים לעסוק בחישובי הקץ בלא להסס. ■

השיב המלבי"ם במעשה: סוחר אחד נסע עם בנו הקטן ליריד השנתי. הנסיעה בכרכרה נמשכה כמה ימים. רק יצאו מביתם שאל הילד הקטן את אביו: "אנחנו עוד רחוקים?" נזף בו האב. המשיכו בנסיעה כמה ימים והילד הנזוף התאפק מלשאול שוב. בקר אחד, הוא שומע את אביו שואל את בעל הכרכרה: "אנחנו עוד רחוקים מהיריד?" הביט בו הילד ופנה אל אביו: "הרי אמרת לי שאסור לשאול?" חייך האב והסביר: "אתה שאלת מיד כשיצאנו לדרך ואז השאלה

האותיות הראשונות בארבעת המלים הראשונות הפותחות את פרשת השבוע פרשת 'מסעי' מרמזות על ארבע הגלויות הגדולות שפקדו את ישראל. ה'א' ב'אלה' רומזת על אדון - היא רומי. ה'מ' של 'מסעי' היא מדי - פרס. ה'ב' של 'בני' היא בבל. וה'י' של 'ישראל' היא יון... שאלו פעם את המלבי"ם: איך הוא לא נרתע מחישובי קץ לגלות והרי נאמר במסכת 'סנהדרין' (צז): 'תיפה עצמן של מחשבי קיצין'?

"למטה יהודה כלב בן יפנה"

למה במטה יהודה, במטה שמעון ובמטה בנימין לא הזכיר "נשיא"?

לאחוריהם ח' מסעות, עד שהחזירום שבט לוי בעל כרחם עי"ש. א"כ מקומו כאן בין המסעות, שעי"ז חזרו ח' מסעות עד שהחזירום להר ההר. ומפני כבודן של ישראל לא כתבתו התורה בפירושו, רק ברמז.

"ואלה שמות האנשים למטה יהודה כלב בן יפנה" (לד יט)

כתב רבינו ה'אור החיים' הקדוש: 'צריך לדעת למה נשתנו מטה יהודה ומטה שמעון ומטה בנימין שלא הזכיר "נשיא" בהם ואולי כי להיותם סמוכים לזכרון "נשיא אהרן נשיא אהרן", מובן כי הם נשיאים ומשלשה ואילך הופלג זכרון הנשיאות והוצרך הכתוב לזכרו בכל אחד.

וראיתי בשם רבינו ניסים גאון, כי ביהודה לא הוצרך, כי ידוע כלב לנשיא, שמעון לא היה ראוי לנשיא, משום מעשה זמרי, בנימין אלידד זה אלדד וכבר זכה לנבואה והורדה היא לו לקרות "נשיא", עד כאן.

ואפשר עוד לומר; כי לא יחס נשיאות לכלב על יהודה משום כבוד מלכות שעומדת ממנו. וכמו כן לבנימין משום שממנו מתחלת המלכות בישראל שהוא שאול איש ימיני. ושמעון טעמו נכון, כדברי גאון'.

"והקרייתם לכם ערים ערי מקלט" (לה יא)

כתב רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': בפרשת ערי מקלט נזכרו י"ז פעמים רוצח.

וי"ל, שהוא כנגד י"ז פעמים שמצינו בפסוקים שהרגו במזיד שלא כדין וכמעט כולם נהרגו ואלו הן: א) קין

ונשמחה בו" (תהילים קיח).

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים"

מבאר המלבי"ם: שאף שהיה צריך לכתוב: "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו לארץ ישראל", שהנסיעה תאמר תמיד אל מה שאליו היעוד להגיע ולא ממה שממנו הגיעו ויצאו. אלא שבעד להכנס לא"י היו יכולים בלי כל המסעות האלה, אלא בכל מסע היתה יציאה חדשה מארץ מצרים דהיינו: מגולותיהם וטומאתם, לכך אמר הכתוב: "אשר יצאו מארץ מצרים".

"ויחננו במדבר סין" (לג יא)

כתב רבינו יעקב 'בעל הטורים': 'מתחילה נקרא "מדבר סין" ולבסוף "מדבר סיני" שנתוסף לו יו"ד כנגד עשרת הדברות. סי"ן ימים היה משה בהר'.

"ויצל אהרן הכהן" (לג לח)

כתב רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': לכאורה פסוק זה אין מקומו כאן בין המסעות ועיין במסכת (ר"ה ג.) שדרשו: כיון שמת אהרן נסתלקו ענני כבוד וכסבור הכנעני ניתנה רשות להלחם בישראל ועיין שם בתוס' שהוכיחו מהפסוקים דדרשא זו נדרשת מהאי קרא דפ' 'מסעי' ולא מקרא דפ' 'חקת', ע"ש. וצריך ג"כ טעם למה התורה כתבה זה כאן ולא בפ' 'חקת'.

אבל כל זה יתבאר על פי דברי ה'ירושלמי' בתחילת מסכת 'יומא' (הביאו ג"כ רש"י בפ' 'חקת'), שכשנלחם הכנעני אתם בקשו ישראל לחזור למצרים וחזרו

פנינים לפרשה

"למסעיהם על פי ה' " (לג ב)

כתב רבינו בחיי: 'ועוד יש בזה תועלת אחרת להודיענו כי הכל לפי הכונה. ומטעם זה נמנו המסעות בשמותם להורות שהכל תלוי כפי מחשבתם של ישראל בהקב"ה, כשהיו זכאים ועושים רצון השם והיו נוסעים במחשבתם באותן המסעות ממחשבה רעה לטובה היתה מדת רחמים שעליהם מרחמת ומגינה עליהם ולכך: "ויחננו בקר שפר..ויחננו במתקה" (שם). וכשהיו חוטאים ונוסעים ממחשבה טובה לרעה היתה מדת הדין שעמהם מתוחה כנגדם להענישם ולכך "ויחננו בקרה..ויחננו בקפקה..ויחננו בתרקה"...

ועוד יכלול ספור המסעות תועלת אחרת כי ירמוז לעתיד, שהרי דברי הנביאים כולם מוכיחים שהגאולה האחרונה כדמיון הראשונה וכשם שיצאו ישראל בגאולה ראשונה ממצרים אל המדבר כן בגאולה האחרונה עתידים שיצאו הרבה מישראל אל המדבר ויעברו במקומות האלה והקב"ה יכלכלם וינהלם שם כמו שעשה לישראל במדבר והוא שאמר הנביא ('חזקאל' כ): "והבאתי אתכם אל מדבר העמים" והכתוב הזה מדבר לעתיד בגאולה אחרונה. והכתוב ירמוז זה ממה שהזכיר כאן שתי פעמים לשון "מוצאייהם" - "ויכתב משה את מוצאייהם" וחזר ואמר "ואלה מסעיהם למוצאייהם", כי האחד הוא יציאת ישראל ממצרים והשני יציאתנו מן ה"צלת החל הנה" (עובדיה א) ולפי שכבר התחיל להזכיר "אלה מסעי" על המסעות לשעבר, על כן אמר "ואלה מסעיהם" לעתיד ביציאה שניה, כענין שכתוב ('ישעיה' יא): "והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו.. והקב"ה ברחמיו ימהר יחישה מעשהו, מעשה הגאולה בקרוב ו"נגילה

"המשפטים" לפי שהזכיר משפטי הנחלה ומשפטי הרוצחים.

ויש לך להתבונן למה הזכיר שם "את משה" ולא הזכיר "בין משה" אבל כאן הזכיר "בין משה"? והענין, כי הברית הראשון אשר בחורב קבלוהו "עד שהמלך במסבן" בטלוהו. וכבודם בתבנית שור המירוהו ונהפך למשחית הודם, לא הצליחו בו ולא עלה בידם וציר נאמן בראותו אותיות פורחות, השליך מידיו את הלוחות. אבל כאן בערבות מואב בברית שני, נתקיים הברית בין ה' וביניהם, "ההרים מושו" (ישעיה נד) "וצור יעמק ממקמו" (איוב יד) והברית הזאת לא תופר וחבל האהבה לא ירתק, במסורת בריתו הביאנו לשם ולתהלה ודברי הברית קבלנו עלינו בשבועה ואלה ומזה תמצא בסוף התורה פסוק ערב (דברים כח): "אלה דברי הברית אשר צנה ה' את משה לכת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחרב". ■

ר' אלעזר בן עזריה: "ומה אם מדת פורענות מועטת, הפוסע פסיעה אחת הרי הוא מתחייב בנפשו, ק"ו למדת הטוב שמרובה".

מבאר המלבי"ם: יש הבדל בין יצא "מן" ובין יצא "את". כשאומר "יצא.. את גבול עיר" היינו: קרוב לעיר. כמו: "הם יצאו את העיר לא הרחקו" (בראשית מד). "כצאתי את העיר אפרש את פפי" (שמות ט). וזה מה שדרשו הכא: "יצא.. את גבול עיר", היינו: אפילו פסיעה אחת וכ"ש מדה טובה.

"אלה המצות והמשפטים" (לו יג)

כתב רבינו בחיי: 'הספר השלישי הוא ספר ויקרא' הנקרא 'תורת כהנים' נחתם בפסוק: "אלה המצות אשר צנה ה' את משה" (ויקרא כז). והספר הרביעי הזה נחתם בפסוק: "אלה המצות" ג"כ והוסיף

שהרג את הכל ב) אבימלך בן גדעון ע' אחיו, ג) שאול שהרג נוב עיר הכהנים ד) גר העמלקי שהרג את שאול ה-ו) רכב ובענה שהרגו את איש בושתי ז) יואב שהרג את אבנר ועמשא ח) אבשלום שהרג את אמנון אחיו ט) אחאב שהרג את נבות י) איזבל שהרגה את נביאי ה' יא) יהורם שהרג את אחיו יב) יואש שהרג את זכרי' הנביא, יג-יד) יזכר ויהוזבד עבדי יואש שהרגו את יואש טו) מנשה שהרג את ישעי' טז) יהויקים שהרג את אורי' הנביא יז) ישמעאל בן נתני' שהרג את גדלי' בן אחיקם. ועי' עוד בהקדמת הרמב"ם להלכות 'רוצח' שיש שם י"ז מצוות.

"ואם יצא יצא הרצח את גבול עיר מקלטו" (לה כו)

דרש ב'ספרי' (מסעי' ב): 'אמר

משל

"ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם"

השינוי בין הנאמר כאן: "מוצאיהם למסעיהם" לבין הנאמר בהמשך: "מסעיהם למוצאיהם"

ואינך יודע עדין את טיבה אתה אינך מכיר את סגולותיה של הכלה ואת גדלותו של אביה בתורה. העיקר אצלך הוא להפטר ממצוקותיה של אמך החורגת ולהתרחק ממנה ככל האפשר ולכן אתה שואל כמה כבר התרחקנו. אבל אני נותן את עיקר דעתי על כל הטוב שמחכה לבני החתן בעירו של המחוזות ואני רוצה להתקרב מהר ככל האפשר את מקום האושר".

בני ישראל לא ידעו עדין את חשיבותה של ארץ ישראל ומשאת נפשם היתה לברוח ממצרים שבה סבלו הם ואבותיהם. אבל משה ידע שהוא מוליכם לארץ זבת חלב ודבש. לכן, לגביהם הדגש היה על המסע מ"מוצאיהם" - "ואלה מסעיהם למוצאיהם". אבל לגבי משה, הדגש היה על "מסעיהם" - "ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם". ■

לו העגלון: "שבע פרסאות". עברו עוד כברת דרך ואז שואל האב את הבעל העגלה: "עוד כמה פרסאות נותרו לנו עד למקום החתונה?" ועוד בטרם הספיק לענות פונה החתן לאביו ושואל: "למה אני שאלתי כמה התרחקנו ואתה שאלת כמה נותר לנו?" עונה לו אביו: "אתה מעולם לא היית בבית משפחת הכלה

הפסוק מתחיל ב: "ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם" ומיד נהפך סדר המלים ונאמר: "ואלה מסעיהם למוצאיהם" למה ההיפוך?

מסביר זאת ה'מגיד מדובנא' בדרך משל: איש אחד נשא אשה והיה לו בן מאשתו הראשונה שאמו החורגת היתה מציקה לו. לימים, בא אביו לעיר אחת, מצא שם בת טובים, סבר שהיא מתאימה לבנו וסיכם עם אביה על שדוך. כשבא הביתה סיפר לבנו על הכלה שנמצאה לו וקבעו את מועד החתונה לעוד שלשה חדשים. ביום החופה שכר האב עגלה ונסעו כולם לעיירה של הכלה. אחרי נסיעה קצרה שואל החתן את בעל העגלה: "כמה התרחקנו מהכפר שממנו יצאנו?" השיב לו בעל העגלה: "שלוש פרסאות". בהמשך שואל החתן שוב: "וכמה עכשיו?" עונה

שנת השמיטה

מהו 'פרוזבול'?

דהיינו: שלפי רש"י תקנת 'פרוזבול' ומסירת שטרותיו לבית דין הנזכרת במשנה הקודמת - ענין אחד הם ושניהם בנויים על שני יסודות:

היסוד האחד - אין המלוה נוגש, אלא בית הדין.

היסוד השני - בית הדין גובה את החוב מהכח המיוחד שלו, של 'הפקר בית דין הפקר' ולא משום שהחוב מסור בידו.

שיטת התוספות ושאר ראשונים

'פרוזבול', שהוא תקנת הלל, אינו מדין מסירת שטרות, שמועיל מן התורה. ויסוד התקנה של הלל הוא, שאף על פי שלא מסר את השטרות לבית דין יחשב הדבר כאילו מסרם. והיה יכול הלל לתקן זאת כיון ששמיטת כספים בזמן הזה היא רק מתקנת חכמים ונמצא שאין בתקנת הפרוזבול משום עקירת דבר מן התורה.

שיטת הרא"ש

לרא"ש יש שיטה שונה לגמרי, שאף על פי שאין השביעית משמטת אלא בסופה, בכל זאת צריך לכתוב את ה'פרוזבול' בסוף השנה הששית, לפני תחילת השנה השביעית.

וכתב: שנראה לו לפרש הטעם שאין כותבים פרוזבול בשנה השביעית עצמה אלא רק לפני, לפי המקראות; "מקץ שבע שנים תעשה שמטה: וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו"

מערכת 'הברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: מהו 'פרוזבול', שאנו עושים בסיום שנת השמטה?

תשובה: שנינו במסכת 'שביעית' (ג): 'פרוזבול, אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן, כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו): "השמר לה פן יהיה דבר עם לבבך בליעל" .. התקין הלל פרוזבול.'

ויש כמה שיטות חלוקות בדברי הראשונים ביסוד תקנת 'פרוזבול', מה היתה מהות התקנה ועל סמך מה תיקן אותה הלל.

שיטת רש"י

לשון רש"י במסכת 'גיטין' (לו). בביאור ה'פרוזבול' הוא: 'מוסרני לכם' - 'את שטרותי, שאתם תהיו נוגשים ואני לא אגוש. ולקמן מוקי דיש כח בידם להפקיע ממנו של זה וליתן לזה, במקום שיש סייג ותקנה.'

ובדומה לזה כתב רש"י (לו). לגבי מוסר שטרותיו לבית דין: 'בשלמא מוסר שטרותיו לב"ד, דתפסי להו בי דינא והפקרן הפקר. וגבי מלוה לא קרינן ביה "לא יגש" (דברים טו).

(שם). שמפשיה דקרא למדים שאין שביעית משמטת אלא בסופה, כדכתיב: "מקץ שבע שנים תעשה שמטה: וזה דבר השמטה", שאינו אלא בסוף השבע, "שמוט כל בעל משה ידו". אבל, מיד כשהתחילה שנת השמטה, אין בית דין בודקין לגבות שום חוב. וגם המלוה בעצמו אין לו ליגוש בשנה השביעית את הלווה, דכתיב: "לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה לה" (שם).

דהיינו: מיד שנכנסה השמטה - "לא יגש" המלוה את הלווה לתבוע ממנו את תשלום חובו, לא בעצמו ולא באמצעות תביעה בבית דין. אבל אם יפרע הלווה מעצמו במשך השנה השביעית, אין צריך המלוה לומר ללווה 'משמט אני', כי עדין לא חל החיוב להשמיט את החוב עד סוף השנה השביעית.

וכמו שאין בית דין נזקקין לגבות החוב במשך השנה השביעית, כך אין נזקקין לכתוב 'פרוזבול', מיד כשנכנסה שביעית! ■

יעמדו על הברכה

מארקו בן אלירה
יזכה לעלות בקרוב לארץ
עם משפחתו

רפאל ברוך בן יהודית מרים
לזש"ק מהרה ומציאת דירה
רפואת הנפש והגוף לרחל בת זהרה

רפואה שלמה לרחל בת בקי
והתפתחות לאליהו בן סטיל אסתר
וישועה קרובה

ראובן בן שושנה
יזכה לחזור בתשובה שלמה

אלינור מיקול בת דיאנה
תזכה לשפר את הדיבור

סטפאנו בן פראנקה
יזכה ויצליח בכל עסקיו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

נופש בין הזמנים עם "אוצרות חיים" במלון 'גולדן טאוור' באשקלון

מסלול א': מיום שני-חמישי יג'-יג' אב (11/14/08/08)

מסלול ב': מיום חמישי-ראשון יג'-טז' אב (14/17/08/08)

בהשתתפות:
 הרב ישראל נח ברגר שליט"א
 הרב אורי יצחק שליט"א
 הרב משה בן לולו שליט"א
 הגרפולוג גלעד שמע
 הזמר אביעד גיל
 הזמר ישי מעודה
 הלהטוטן שמעון בלהטוטי אש מרהיבים
 הרקדה לנשים עם חני דהאן
 פיסול בירקות עם חני ששון

גלאט כושר משגיח צמוד שמיטה לחומרה

ברכת שחיה בשעות נפרדות

לפרטים "אוצרות חיים":
050-3131740 03-6880091

"לא היו ימים טובים לישראל כ-ט"ו באב"

יום תפילה ותיקון ופדיון נפש מיוחד למוציאת בן/בת זוג הגון ואמיתי

על ציונו של התנא האלוקי רבי **יונתן בן עוזיאל** זצ"ל. בעמוקה

"בדיק גור הקדוש ביוך הוא טקנים" כל השנה יומי לברכה ולישועה על ידי הרב הגאון משה זנגדיל, בן של קדושים, המלומד בסיסים ומלאות שריבים רבים נושטו מברכותיו ותפילותיו סופל ישויות בקרב הארץ תבדיק רבי **יאשיהו יוסף פינטו** שליט"א ראש מוסדות 'שובה ישראל' בארץ ובעולם

וחי אחיך עמר
 0-777-18-18-18
 תיקון יערך בישראל (17.08.08)
 ט"ו באב תשס"ח

שידוכים באמונה

חזק שנקור לבן לאנלא ארץ יונקן ?
 חזק שנקור הרבה פתים לאננס ?
 החלטנו להסיר את הכפפות ולהתחיל לעבוד !!

החשון זקק בחי: פאק שילוק ונולק
 1998 הל כר פתרו ארזק
 ס אלול כספ

1599-500-811

לפרסום צלצל 03-6762226

מרפאת שיניים שן וחסד

נוסד בשנת 1982

כתר חרסינה 570 ש"ח

שתל 1.490 ש"ח תותבת 1.590 ש"ח

תותבת גמישות ללא ווים 2.990 ש"ח

ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 03-5794757

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

זכאי "חי כפליים" 40% הנחה!!!

ביום רביעי יב' אב 13.08.08 יציאה בשעה 7:30 בדיוק

המסלול:

קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א	11:30 עמוקא
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	13:00 כינר
ארוחת צהרים כיד המלך	14:30 כינר
קבר הרמב"ם, ר' יוחנן בן זכאי ותלמידיו, השל"ה הקדוש	17:30 טבריה
קבר חבקוק הנביא	

הרצליה, כפר סבא, רעננה - גב' סימה זנגו / 052-3303442 / 09-9558033
 אלעד - גב' יהודית סופר / 052-4730519
 ראש העין - בשרי שמעיה / 054-5223907
 רחובות והסביבה - סיבוני סיגל / 050-4341306

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק
טל: 03-6777779

בירה, לחיים ולבריאות

חכמינו ז"ל וגדולי רבותינו, מהרמב"ם ועד פוסקי דורנו, הצביעו על סגולותיו הבריאותיות של משקה הבירה "מי שעורים" בלשונם.

מחקרים מהעולם מוכיחים כי צריכה מתונה של בירה (כוס ליום) תורמת למגוון תועלות בריאותיות:

« מסייעת בהפחתת הסיכוי ללקות במחלות לב וכלי דם

« מסייעת בהפחתת הסיכוי לחלות בסוכרת

« משפרת את התפקוד הקוגניטיבי (מסייעת לזיכרון) בקרב מבוגרים

« אינה גורמת להשמנה

Carlsberg

